

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE IŠVADA,
pateikta 2021 m. gegužės 20 d.¹

Byla C-836/19

Toropet Ltd
prieš
Landkreis Greiz

(*Verwaltungsgericht Gera* (Gėros administracinis teismas, Vokietija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Visuomenės sveikata – Žmonėms vartoti neskirtiems šalutiniams gyvūniniams produktams taikomos sveikumo taisyklės – Reglamentas (EB) Nr. 1069/2009 – 7 straipsnio 1 dalis – Skirstymas į kategorijas, atitinkantis pavojaus visuomenės ir gyvūnų sveikatai lygį – 10 straipsnio a ir f punktai – 3 kategorijos medžiagos – Medžiagos suirimas, sugedimas ir svetimkūniai joje – Pareiga priskirti prie 2 kategorijos medžiagų – 9 straipsnio h punktas – 4 straipsnio 1 ir 2 dalys – Ūkio subjektams tenkanti tikrinimo pareiga nuo šalutinių gyvūninių produktų surinkimo iki jų panaudojimo arba pašalinimo“

I. Įžanga

1. Šis *Verwaltungsgericht Gera* (Gėros administracinis teismas, Vokietija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su Reglmento (EB) Nr. 1069/2009² išaiškinimu šalutinių gyvūninių produktų srityje, tiksliau – su šalutinių gyvūninių produktų, kurie nebeatitinka reikalavimų, taikomų kategorijai, prie kurios jie buvo iš pradžių priskirti, priskyrimu prie žemesnės kategorijos.

2. Šis prašymas pateiktas nagrinėjant bendrovės *Toropet Ltd* ir *Landkreis Greiz* (Greiz apskritis, Vokietija) ginčą dėl pastarosios sprendimo tam tikrus 3 kategorijos šalutinius gyvūninius produktus priskirti prie 2 kategorijos, o vėliau juos pašalinti, motyvuojant tuo, kad jie buvo sugadinti pelėsio, puvinio ir svetimkūnių.

¹ Originalo kalba: prancūzų.

² 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas, kuriuo nustatomos žmonėms vartoti neskirtų šalutinių gyvūninių produktų ir jų gaminių sveikumo taisyklės ir panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1774/2002 (Šalutinių gyvūninių produktų reglamentas) (OL L 300, 2009, p. 1).

3. Dėl toliau nurodytų priežasčių laikaisi nuomonės, kad iš pradžių prie 3 kategorijos priskirti šalutiniai gyvūniniai produktai, kurie nebeatitinka šiai kategorijai taikomo pavojaus lygio dėl suirimo ir sugedimo arba dėl susimaišymo su svetimkūniais, turi būti priskirti prie žemesnės kategorijos³.

II. Teisinis pagrindas

A. Sąjungos teisė

1. Reglamentas Nr. 1069/2009

4. Reglamento Nr. 1069/2009 11, 29 ir 38 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„11) <...> Reikėtų aiškiai nustatyti pagrindinius šalutinių gyvūninių produktų taisyklių tikslus: pavojaus visuomenės ir gyvūnų sveikatai kontrolę ir maisto bei pašarų grandinės saugos užtikrinimą. Šio reglamento nuostatomis turėtų būti galima pasiekti šių tikslų.

<...>

29) Šalutinius gyvūninius produktus ir jų gaminius, atsižvelgus į pavojaus vertinimus, reikėtų skirti į tris kategorijas pagal jų keliamo pavojaus visuomenės ir gyvūnų sveikatai laipsnį. Šalutinius gyvūninius produktus ir jų gaminius, keliančius didelį pavojų, reikėtų naudoti tik su pašarų grandine nesusijusiems tikslams, o keliančius mažesnį pavojų reikėtų leisti naudoti laikantis saugių sąlygų.

<...>

38) Šalutinius gyvūninius produktus galima naudoti tik tada, kai juos perdirbant ir tiekiant rinkai iš šalutinių gyvūninių produktų pagamintus produktus buvo sumažintas pavojus visuomenės ir gyvūnų sveikatai. Jei tai yra neįmanoma, tokius šalutinius gyvūninius produktus reikėtų šalinti laikantis saugių sąlygų. <...> Bendrai, aukštesnės pavojaus kategorijos produktams taikomos galimybės turėtų būti numatytos ir žemesnės pavojaus kategorijos produktams, nebent jeigu taikomos specialios nuostatos, atsižvelgiant į tam tikrų šalutinių gyvūninių produktų keliamą pavojų.“

5. Šio reglamento 2 straipsnio 1 dalies a punktas suformuluotas taip:

„1. Šis reglamentas taikomas:

a) šalutiniams gyvūniniams produktams ir jų gaminiams, kurie pagal Bendrijos teisės aktus nėra skirti vartoti žmonėms;

<...>“

³ Žemesnės kategorijos yra 1 ir 2 kategorijos, kurios apima vadinamąsias didelį pavojų keliančias medžiagas ir joms taikomi griežtesni reikalavimai. Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos medžiagos nėra 1 kategorijos medžiagų, kurios kelia didžiausią pavojų, taigi jos priskirtos prie 2 kategorijos.

6. Minėto reglamento 4 straipsnio „Gamybos grandinės pradžios taškas ir pareigos“ 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Ūkio subjektai, pagaminę šalutinius gyvūninius produktus arba jų gaminius, kuriems taikomas šis reglamentas, juos nedelsdami identifikuoja ir užtikrina, kad jie būtų tvarkomi pagal šį reglamentą (pradžios taškas).

2. Ūkio subjektai užtikrina, kad visais surinkimo, gabenimo, tvarkymo, apdorojimo, transformavimo, perdirbimo, sandėliavimo, tiekimo rinkai, platinimo, naudojimo arba šalinimo etapais jų kontroliuojamose įmonėse šalutiniai gyvūniniai produktai ir jų gaminiai atitiktų šio reglamento reikalavimus, kurie taikomi jų veiklai.“

7. Šio reglamento 7 straipsnio „Šalutinių gyvūninių produktų ir jų gaminių skirstymas į kategorijas“ 1 dalyje numatyta:

„Šalutiniai gyvūniniai produktai skirstomi į konkrečias kategorijas atsižvelgiant į pavojaus visuomenės ir gyvūnų sveikatai, kylančio dėl tokių produktų, išvardytų 8, 9 ir 10 straipsniuose, lygį.“

8. Reglamento Nr. 1069/2009 9 straipsnio „2 kategorijos medžiagos“ d ir h punktuose nustatyta:

„2 kategorijos medžiagoms priskiriami šie šalutiniai gyvūniniai produktai:

<...>

d) gyvūninės kilmės produktai, kurie buvo pripažinti netinkamais vartoti žmonėms dėl galimo svetimkūnių buvimo šiuose produktuose;

<...>

h) gyvūninės kilmės šalutiniai produktai, išskyrus 1 kategorijos ir 3 kategorijos medžiagas.“

9. Šio reglamento 10 straipsnyje „3 kategorijos medžiaga“ nurodyta:

„3 kategorijos medžiagoms priskiriami šie šalutiniai gyvūniniai produktai:

a) gyvūnų skerdenos ir paskerstų arba, medžiojamųjų gyvūnų atveju, nužudytų gyvūnų kūnai arba jų dalys, kurios yra tinkamos vartoti žmonėms pagal Bendrijos teisės aktus, bet nėra skirtos vartoti žmonėms dėl komercinių priežasčių;

<...>

f) gyvūninės kilmės produktai arba maisto produktai, kurių sudėtyje yra gyvūninės kilmės produktų, kurie dėl komercinių priežasčių, gamybos problemų, pakuotės defektų ar kitų trūkumų, nekeliančių pavojaus visuomenės ar gyvūnų sveikatai, nebėra skirti vartoti žmonėms;

<...>“

10. Minėto reglamento 14 straipsnis „3 kategorijos medžiagų šalinimas ir naudojimas“ suformuluotas taip:

„3 kategorijos medžiagos:

- a) šalinamos kaip atliekos deginant, jas iš anksto perdirbus arba neperdirbus;
- b) utilizuojamos arba šalinamos bendrai deginant, jas iš anksto perdirbus arba neperdirbus, jei 3 kategorijos medžiaga yra atliekos;
- c) šalinamos patvirtintame sąvartyne po perdirbimo;
- d) perdirbamos, išskyrus 3 kategorijos medžiagas, kurios pasikeitė dėl suirimo ar sugedimo taip, kad naudojamos produkte, pradėjo kelti nepriimtina pavojų visuomenės ar gyvūnų sveikatai
<...>

<...>“

11. To paties reglamento 15 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„1. Šiam skirsniiui įgyvendinti gali būti nustatytos priemonės dėl:

<...>

- k) pavojaus visuomenės ar gyvūnų sveikatai lygio dėl tam tikros medžiagos, kuri laikoma nepriimtina, kaip nurodyta 14 straipsnio d punkte, nustatymo.

<...>“

12. Reglamento Nr. 1069/2009 25 straipsnio 1 dalies e punkte numatyta:

„1. Ūkio subjektai užtikrinta, kad jų kontroliuojamos įmonės arba gamyklos, vykdančios 24 straipsnio 1 dalies a ir h punktuose nurodytą veiklą:

<...>

- e) būtų nustačiusios tinkamą konteinerių ir transporto priemonių valymo ir dezinfekavimo tvarką, padedančią išvengti užteršimo.“

13. Šio reglamento 28 straipsnyje „Savikontrolė“ nustatyta:

„Ūkio subjektai turi įdiegti, įgyvendinti ir išsaugoti savikontrolę savo įmonėje arba gamykloje, kad būtų stebima atitiktis šio reglamento reikalavimams. Jie užtikrina, kad jokie šalutiniai gyvūniniai produktai arba jų gaminiai, kurie, kaip įtariama arba nustatyta, neatitinka šio reglamento nuostatų, nebūtų išvežti iš įmonės arba gamyklos, nebent tai būtų daroma šalinimo tikslais.“

2. Reglamentas (ES) Nr. 142/2011

14. Reglamento (ES) Nr. 142/2011⁴ IV priedo 1 skyriaus 4 skirsnio 3 punkte numatyta:

„3 kategorijos medžiagas perdirbančios perdirbimo gamyklos turi turėti veikiančią įrangą svetimkūniams, pavyzdžiui, pakuotės ar metaliniams gabalams, šalutiniuose gyvūniniuose produktuose ar jų gaminiuose nustatyti, jeigu tai yra perdirbimo medžiagos, skirtos pašarams. Tokie svetimkūniai turi būti pašalinti prieš perdirbant arba perdirbimo procesu.“

3. Reglamentas (EB) Nr. 178/2002

15. Reglamento (EB) Nr. 178/2002⁵ 14 straipsnio 5 dalyje numatyta:

„Nustatant, ar maistas netinkamas žmonėms vartoti, atsižvelgiama į tai, ar jis nepriimtinas dėl jo numatytos paskirties, užterštumo ar dėl pašalinių medžiagų, puvimo, gedimo ar irimo.“

B. Vokietijos teisė

16. 2004 m. sausio 25 d. *Tierische Nebenprodukte-Beseitigungsgesetz* (Šalutinių gyvūninių produktų šalinimo įstatymas) (*BGBL. I*, 2004, p. 82), 2016 m. rugpjūčio 4 d. redakcijos (*BGBL. I*, 2016, p. 1966) (toliau – *TierNebG*) 1 straipsnyje „Taikymo sritis“ numatyta:

„Šiuo įstatymu įgyvendinamas Reglamentas [Nr. 1069/2009], su paskutiniais pakeitimais, padarytais [2013 m. gruodžio 17 d. Tarybos] Reglamentu (ES) Nr. 1385/2013 (OL L 354, 2013, p. 86), taip pat tiesiogiai taikomi Bendrijos ir Europos Sąjungos teisės aktai, priimti pagal šį reglamentą ar jį įgyvendinant.“

17. *TierNebG* 3 straipsnyje numatyta pareiga pašalinti tam tikrus šalutinius gyvūninius produktus, o jo 12 straipsnis susijęs su kompetentingų institucijų vykdoma nacionalinių taisyklių ir Sąjungos teisės normų Reglamento Nr. 1069/2009 reglamentuojamoje srityje laikymosi kontrole.

18. 2005 m. birželio 10 d. *Thüringer Ausführungsgesetz zum Tierische Nebenprodukte-Beseitigungsgesetz* (Tiuringijos Šalutinių gyvūninių produktų šalinimo įstatymo įgyvendinimo įstatymas, *Thür GVBl.*, 2005, p. 224) ir 2005 m. spalio 11 d. *Thüringer Verordnung über die Einzugsbereiche nach dem Tierische Nebenprodukte-Beseitigungsgesetz* (Tiuringijos nutarimas dėl veiklos aprėpčių pagal Šalutinių gyvūninių produktų šalinimo įstatymą, *Thür GVBl.*, 2005, p. 355) atitinkamai įtvirtintos nuostatos dėl įstaigų, atsakingų už 1 ir 2 kategorijos šalutinių gyvūnų produktų šalinimą, ir nustatytos veiklos sritys, kuriose šios įstaigos turi susigražinti, surinkti, gabenti, sandėliuoti, apdoroti, perdirbti arba pašalinti minėtus šalutinius gyvūninius produktus⁶.

⁴ 2011 m. vasario 25 d. Komisijos reglamentas, kuriuo įgyvendinami Reglamentas (EB) Nr. 1069/2009 ir Direktyva 97/78/EB dėl tam tikrų mėginių ir priemonių, kuriems netaikomi veterinariniai tikrinimai pasienyje pagal tą direktyvą (OL L 54, 2011, p. 1).

⁵ 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas, nustatantis maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiantis Europos maisto saugos tarnybą ir nustatantis su maisto saugos klausimais susijusias procedūras (OL L 31, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 6 t., p. 463).

⁶ *Toropet* ginčija *Landkreis Greiz* kompetenciją pagrindinėje byloje nagrinėjamų medžiagų pašalinimo srityje. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad prejudiciniai klausimai susiję tik su nagrinėjamų medžiagų priskyrimu prie kitos kategorijos, o ne su šios institucijos vykdomu jų šalinimu, kaip tai apibrėžta pagal Vokietijos teisę.

III. Pagrindinė byla, prejudiciniai klausimai ir procesas Teisingumo Teisme

19. Bendrovė *Toropet* perdirba šalutinius gyvūninius produktus ir jais prekiauja. Jos klientai, be kita ko, yra gyvūnų maisto gamintojai, gyvūninių riebalų naudotojai ir biologinių dujų įmonės. Ji eksploatuoja Vokietijoje pagal Reglamentą Nr. 1069/2009 patvirtintą 3 kategorijos medžiagoms skirtą tarpinę įmonę. Ji taip pat įregistruota kaip šalutinių gyvūninių produktų vežėja.

20. 2018 m. sausio 23 d. toje tarpinėje įmonėje atlikusi administracinį patikrinimą *Landkreis Greiz* nustatė, kad 38 didelėse dėžėse (dažniau vadinamose „paletėmis“), kuriose laikomi 3 kategorijos šalutiniai gyvūniniai produktai, buvo pelėsio, puvinio ir svetimkūnių. Dėl aptikto pelėsio, puvinio ir svetimkūnių *Landkreis Greiz* priskyrė medžiagas prie 2 kategorijos ir priverstinio vykdymo priemonėmis nurodė nedelsiant pašalinti 38 paletes; tai buvo padaryta tą pačią dieną. Su šiais veiksmais susijusias išlaidas, siekiančias 2 346,17 EUR, nurodyta padengti *Toropet*.

21. Šis nurodymas patvirtintas 2018 m. sausio 25 d. sprendimu; *Landkreis Greiz* paaiškino, kad dėl nustatytų trūkumų – pelėsio, puvinio ir svetimkūnių – nagrinėjamų medžiagų nebegalima priskirti prie 3 kategorijos, jas galima priskirti tik prie 2 kategorijos. Nei *Toropet*, nei jos verslo partneris, kuris turėjo tas medžiagas perdirbti, neturi leidimo tvarkyti 2 kategorijos medžiagų. Be to, atsižvelgiant į tai, kad nėra atskiros šaltos patalpos, nagrinėjamos medžiagos negalėjo būti sandėliuojamos vietoje, kol situacija bus išspręsta taikiai.

22. 2018 m. spalio 9 d. *Toropet* pateikė skundą *Verwaltungsgericht Gera* (Gėros administracinis teismas), juo prašoma priimti deklaratyvų sprendimą dėl 2018 m. sausio 25 d. administracinio sprendimo panaikinimo.

23. Savo skunde *Toropet* kaltina *Landkreis Greiz* padarius klaidą, kai neatlikusi mokslinio vertinimo ji pakeitė nagrinėjamų medžiagų kategoriją ir priskyrė jas prie 2 kategorijos. Ji ginčija nagrinėjamų medžiagų vertinimo, kad jos buvo sugedusios, supuvusios arba supelijusios, pagrįstumą. *Toropet* nuomone, veterinarų ir *Landkreis Greiz* taikytas tinkamumo valgyti kriterijus, kuriuo remiantis vertinama, ar produktai tinkami žmonėms vartoti, yra griežtesnis, nei reikalaujama pagal Reglamento Nr. 1069/2009 10 straipsnio nuostatas.

24. *Toropet* pažymi, kad iš šio reglamento 14 straipsnio d punkto matyti, jog šalutinių gyvūninių produktų irimas ir gedimas nepateisina sprendimo priskirti juos prie žemesnės kategorijos, nes pagal minėto reglamento 14 straipsnio b punktą medžiagas galima utilizuoti ir ne visada būtina jas pašalinti. Be to, šios bendrovės nuomone, nagrinėjamiems šalutiniams gyvūniniams produktams galėjo būti taikomas to paties reglamento 10 straipsnio f punktas, nes pagal šią nuostatą ji netaikoma tik produktams, dėl kurių kyla didelis gyvūnų ligų keliamas pavojus. *Toropet* manymu, tokio pavojaus nekelia dėl pelėsio ar puvinio pasikeitusi mėsa.

25. Ši bendrovė visų pirma teigia, kad, atsižvelgiant į tai, jog 3 kategorijos medžiagos nėra skirtos vartoti žmonėms⁷, nagrinėjamų medžiagų tinkamumas vartoti žmonėms neturi reikšmės. Kategorija negali būti pakeista dėl atitinkamose medžiagose esančių svetimkūnių, kol juos galima mechaniškai atskirti.

⁷ Šiuo klausimu *Toropet* nurodo 3 kategorijos medžiagas, išvardytas Reglamento Nr. 1069/2009 10 straipsnio h (kurios apima, be kita ko, kraują, placenta, vilną ir plunksnas) ir p punktuose (kurios apima maisto atliekas), dėl kurių, kaip ji mano, gali kilti pavojus sveikatai, ir kurios vis dėlto priskirtos prie 3 kategorijos.

26. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad nagrinėjami šalutiniai gyvūniniai produktai iš esmės yra medžiagos, kurios iš pradžių buvo priskirtos prie 3 kategorijos pagal Reglamento Nr. 1069/2009 10 straipsnio a punktą, apimančią gyvūnų skerdenas ir paskerstų gyvūnų dalis, kurios yra *tinkamos vartoti žmonėms*, bet nėra tam skirtos, arba pagal šio reglamento 10 straipsnio f punktą, apimančią gyvūninės kilmės produktus arba maisto produktus, turinčius gyvūninės kilmės produktų, kurie dėl komercinių arba kitų priežasčių, *nekeliančių pavojaus visuomenės ar gyvūnų sveikatai, nebėra skirti vartoti žmonėms*. A punkte numatyti šalutiniai gyvūniniai produktai apima skrandžio skilvelius arba ausis. F punkte nurodyti šalutiniai gyvūniniai produktai visų pirma apima maltos mėsos dešreles arba jaučio sausgysles.

27. Šis teismas pažymi, kad, 3 kategorijos medžiagoms suirus ir sugedus, jos iš esmės tampa netinkamos vartoti žmonėms ir kyla pavojus visuomenės ir gyvūnų sveikatai. Todėl jam kyla klausimas, ar dėl tokių pokyčių medžiagos turėtų būti priskiriamos prie kitos kategorijos.

28. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad, kaip matyti iš Reglamento Nr. 1069/2009 11 konstatuojamosios dalies ir jo 1 straipsnio, pagrindinis jo tikslas – pavojaus visuomenės ir gyvūnų sveikatai kontrolė ir maisto bei pašarų grandinės saugos užtikrinimas. Taigi pavojus gali kilti ne tik visuomenės sveikatai. Be to, šio reglamento Nr. 1069/2009 14 straipsnio d punkte pažymėta, kad dėl suirimo ir sugedimo kyla pavojus visuomenės ir gyvūnų sveikatai.

29. Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad pagal Reglamento Nr. 1069/2009 14 straipsnio d punktą gali būti draudžiama keisti pradinį priskyrimą vėliau, atitinkamoms medžiagoms suirus ar sugedus. Iš tikrųjų, jo manymu, remiantis šia nuostata galima daryti išvadą, kad suirimas ir sugedimas iš esmės daro poveikį ne 3 kategorijos medžiagų *priskyrimui*, o tik jų *naudojimui*. Šis teismas laikosi nuomonės, kad nors pagal šio reglamento 14 straipsnio d punktą šios medžiagos negali būti naudojamos pašarams gaminti, galima teigti, kad pagal minėto reglamento 14 straipsnio b punktą jas galima naudoti kitais tikslais, pavyzdžiui, utilizuoti bendrai deginant.

30. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat kelia klausimą dėl Reglamento Nr. 1069/2009 9 straipsnio d punkto aiškinimo. Iš tiesų pagal šią nuostatą medžiagos, pripažintos netinkamomis vartoti žmonėms dėl galimo svetimkūnių buvimo jose, turi būti priskiriamos prie 2 kategorijos. Vis dėlto iš Reglamento Nr. 142/2011 IV priedo I skyriaus 4 skirsnio 3 punkto matyti, kad svetimkūnių buvimas nėra pakankamas pagrindas priskirti prie 2 kategorijos, nes pagal 3 kategorijos medžiagas perdirbančioms gamykloms taikomas taisyklės juos galima pašalinti pasitelkus įrangą, kurią naudojant jie gali būti nustatyti. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teiraujasi, ar svarbu užkirsti kelią galimam svetimkūnių buvimui, kai 3 kategorijos medžiagos yra skirtos ne tam, kad būtų perdirbtos į pašarą, bet kad būtų sudegintos arba jas naudojant būtų gaminamas biodyzelinas.

31. Šiomis aplinkybėmis *Verwaltungsgericht Gera* (Gėros administracinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Reglamento Nr. 1069/2009] 10 straipsnio [a punktas] turi būti aiškinamas taip, kad pradinis priskyrimas prie 3 kategorijos medžiagų išnyksta, jeigu dėl suirimo ir sugedimo jos tampa netinkamos vartoti?

2. Ar [Reglamento Nr. 1069/2009] 10 straipsnio f punktas turi būti aiškinamas taip, kad gyvūninės kilmės produktų arba maisto produktų, kurių sudėtyje yra gyvūninės kilmės produktų, pradinis priskyrimas prie 3 kategorijos medžiagų išnyksta, jeigu dėl vėlesnių suirimo ar sugedimo procesų jos pradeda kelti pavojų visuomenės ar gyvūnų sveikatai?
3. Ar [Reglamento Nr. 1069/2009] 9 straipsnio d punktas turi būti siaurai aiškinamas taip, kad su svetimkūniais, kaip antai su pjuvenomis sumaišyta medžiaga gali būti laikoma 2 kategorijos medžiaga tik tada, jeigu ji skirta perdirbti ir gyvūnams šerti?“

32. 2019 m. lapkričio 14 d. prašymas priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismo kanceliarijoje gautas 2019 m. lapkričio 18 d.

33. *Landkreis Greiz* ir Europos Komisija pateikė rašytines pastabas. Tiek pastarosios, tiek *Toropet* taip pat raštu atsakė į 2020 m. gruodžio 2 d. Teisingumo Teismo pateiktus klausimus.

IV. Analizė

34. Trimis prejudiciniais klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar iš pradžių prie 3 kategorijos, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1069/2009 10 straipsnio a ir f punktus, priskirtos medžiagos nustoja tai kategorijai priklausyti po to, kai suyra ar sugenda (pirmasis ir antrasis klausimai) arba susimaišo su svetimkūniais (trečiasis klausimas), ir dėl to jas reikia priskirti prie žemesnės kategorijos.

35. Reikia pažymėti, kad pagrindinėje byloje neginčijamas pradinis nagrinėjamų šalutinių gyvūninių produktų klasifikavimas, t. y. jų priskyrimas nuo surinkimo momento prie 3 kategorijos. Kyla klausimas, ar privaloma keisti tokių šalutinių gyvūninių produktų priskyrimą, kai *vėliau jų gyvavimo cikle* juose atsiranda tokių trūkumų, kaip pelėsis, puvinys ar svetimkūniai⁸.

36. *Toropet* mano, kad šalutinių gyvūninių produktų, kuriems taikomi Reglamento Nr. 1069/2009 10 straipsnio a ir f punktai ir kurie turi tokių trūkumų, priskyrimas prie 3 kategorijos neturi keistis, tačiau *Landkreis Greiz* ir Komisija mano priešingai, kad tokius šalutinius gyvūninius produktus privaloma priskirti prie 2 kategorijos.

37. Remdamasis Reglamento Nr. 1069/2009 nuostatų, t. y. 7–10 straipsnių, vertinamų kartu, 9 straipsnio h punkto, 10 straipsnio a ir f punktu, 4 straipsnio 2 dalies ir 14 straipsnio d punkto, analize, šioje išvadoje pirmiausia pateiksiu kelias pastabas dėl šalutinių gyvūninių produktų ir svetimkūnių mišinių konkretaus atvejo (A dalis), tada paaiškinsiu, kodėl manau, kad privaloma prie 2 kategorijos priskirti tokias medžiagas, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kai jos nebeatitinka su jų pradiniu priskyrimu siejamo pavojaus lygio (B dalis).

⁸ Papildomai reikia pažymėti, kad, neskaitant pagrindinėje byloje nagrinėjamų pokyčių, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad dalies patikrintų 3 kategorijos medžiagų sudėtyje buvo 2 kategorijos medžiagų, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1069/2009 9 straipsnio a punktą. Tokiems mišiniams (2 ir 3 kategorijų medžiagos) aiškiai taikoma tvarka, taikoma ir kategorijai, kuriai keliami griežčiausi reikalavimai, t. y. 2 kategorijai pagal šio reglamento 9 straipsnio g punktą.

A. Pirminės pastabos dėl Reglamento Nr. 1069/2009 taikymo šalutinių gyvūninių produktų ir svetimkūnių mišiniams

38. Manau, kad pirmiausia reikia priminti neseniai priimtą Sprendimą *P. F. Kamstra Recycling ir kt.*⁹, tada, remiantis juo, daryti išvadas dėl svetimkūnių pobūdžio ir jų poveikio šalutinių gyvūninių produktų, su kuriais jie sumaišyti, priskyrimui.

39. Reikia priminti, kad bylose, dėl kurių priimtas šis sprendimas, buvo nagrinėjami prie 3 kategorijos priskiriami šalutinių gyvūninių produktų, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1069/2009 10 straipsnį, ir nepavojingų atliekų, kaip tai suprantama pagal Reglamentą (EB) Nr. 1013/2006¹⁰, mišiniai. Buvo iškeltas klausimas, ar tokių mišinių vežimui taikomas Reglamentas Nr. 1069/2009 ar Reglamentas Nr. 1013/2006.

40. Teisingumo Teismas, išnagrinėjęs Reglamento Nr. 1069/2009 parengiamuosius darbus, šiuo reglamentu siekiamą tikslą bei jo nuostatų struktūrą, nusprendė, kad minėti mišiniai, taigi, ir jų vežimas, patenka į pastarojo reglamento taikymo sritį¹¹.

41. Reikia pažymėti, kad Teisingumo Teismas nusprendė, jog Reglamentas Nr. 1069/2009 taikomas šalutinių gyvūninių produktų ir nepavojingų atliekų mišiniams, tačiau jis nepateikė savo nuomonės nei dėl *nepavojingų* atliekų, kurias galima maišyti su šalutiniais gyvūniniais produktais, rūšių, nei dėl medžiagų kategorijos, kuriai atitinkami mišiniai gali būti priskiriami.

42. Šiuo atveju neginčijama, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamo mišinio sudėtyje yra svetimkūnių, kurie, atsižvelgiant į jų pobūdį¹², buvo laikomi nepavojingomis atliekomis, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 1013/2006.

43. Taigi, atsižvelgiant į Sprendimą *Kamstra Recycling*, šiam mišiniui iš esmės¹³ taikomas Reglamentas Nr. 1069/2009.

44. Vis dėlto manau, kad reikia atkreipti dėmesį į du aspektus.

45. Pirma, reikia remtis prielaida, kad pagrindinėje byloje nurodytos nepavojingos atliekos, visų pirma tinko gabalai, nėra tokie svetimkūniai, kuriuos galima lengvai atskirti, kaip, pavyzdžiui, plastikinės pakuotės arba metaliniai gabalai, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 142/2011 IV priedo I skyriaus 4 skirsnio 3 punktą¹⁴.

⁹ 2020 m. rugsėjo 3 d. Sprendimas (C-21/19–C-23/19, toliau – Sprendimas *Kamstra Recycling*, EU:C:2020:636).

¹⁰ 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl atliekų vežimo (OL L 190, 2006, p. 1).

¹¹ Žr. Sprendimo *Kamstra Recycling* 52, 53 ir 55 punktus.

¹² Remiantis *Landkreis Greiz* informacija, pateikta prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, šie svetimkūniai – tai tinko ar mūro likučiai, smulkios plastiko detalės ir pjuvenos. Iš *Toropet* atsakymų į Teisingumo Teismo klausimus matyti, kad tam tikri svetimkūniai, neskaitant tinko likučių, buvo gyvūnų kaulų atplaišos, kurios jau nuo pradžių buvo medžiagų sudėtyje.

¹³ Vienintelė nustatyta išimtis susijusi su šalutinių gyvūninių produktų ir pavojingų atliekų arba tokiomis atliekomis užterštų atliekų mišiniais (žr. Sprendimo *Kamstra Recycling* 50 punktą).

¹⁴ Reglamento Nr. 142/2011 IV priedas taikomas gamykloms, perdirbančioms 3 kategorijos medžiagas, kurių priskyrimas iš esmės lieka nepakitęs pašalinus tokius svetimkūnius, kaip žiedai ir nosis ir ausų įsagai. Taigi tokiu atveju nekyla klausimo dėl pareigos pakeisti priskyrimą.

46. Antra, reikia pažymėti, kad nors visiems 3 kategorijos šalutinių gyvūninių produktų ir nepavojingų atliekų mišiniams taikomas Reglamentas Nr. 1069/2009, kyla klausimas, ar pagal šio reglamento nuostatas bent tam tikrais atvejais toks mišinys turi būti priskirtas prie žemesnės kategorijos. Tai pagrindinis šios bylos klausimas, kuris nebuvo nagrinėtas Sprendime *Kamstra Recycling*¹⁵.

B. Dėl pareigos pelėsiu, puviniu ar svetimkūniais „užterštas“ 3 kategorijos medžiagas priskirti prie žemesnės kategorijos

47. Pirmiausia reikia pažymėti, kad Reglamente Nr. 1069/2009 nėra jokios aiškios nuostatos dėl medžiagų, kurios iš pradžių priskirtos prie 3 kategorijos, „priskyrimo“ prie žemesnės kategorijos.

48. Kaip parodysiu toliau šioje išvadoje, mano siūloma pareiga priskirti prie kitos kategorijos grindžiama 3 kategorijos medžiagų priskyrimo logika, kuri priklauso nuo svetimkūnių ir atitinkamų šalutinių gyvūninių produktų pakitimų, kuriuos lėmė pelėsis ir puvinys, visuomenės ir gyvūnų sveikatai keliamo pavojaus. Taip pat atskleisiu, kad toks pavojaus vertinimas taikomas visu šalutinio gyvūninio produkto gyvavimo laikotarpiu.

1. Dėl medžiagų priskyrimo prie kategorijų pagal jų pavojaus lygį (Reglamento Nr. 1069/2009 7–10 straipsniai)

49. Reglamento Nr. 1069/2009 I antraštinės dalies 1 skyriaus 4 skirsnis, kuriame yra 7–10 straipsniai, skirtas šalutinių gyvūninių produktų ir jų gaminių skirstymui į kategorijas.

50. Pagal šio reglamento 7 straipsnio 1 dalį, kuri nustato šalutinių gyvūninių produktų klasifikavimo tvarką, šie produktai priskiriami prie konkrečių kategorijų, atsižvelgiant į jų keliamo pavojaus visuomenės ir gyvūnų sveikatai lygį.

51. Taigi šioje nuostatoje nustatomi du svarbūs duomenų elementai, kurie klasifikavimo požiūriu yra tarpusavyje susiję – konkrečios kategorijos ir pavojaus lygis.

52. Skirstymo į kategorijas požiūriu šalutiniai gyvūniniai produktai, kurie patenka į Reglamento Nr. 1069/2009 taikymo sritį, priskiriami prie vienos iš trijų šio reglamento 8, 9 ir 10 straipsniuose numatytų kategorijų¹⁶, kurios atitinkamai apima 1, 2 ir 3 kategorijos medžiagų sąrašus. Taip skirstant į kategorijas netaikoma jokių išimčių, šalutiniai gyvūniniai produktai būtinai turi būti priskirti prie vienos iš šių kategorijų¹⁷.

¹⁵ Tiesa, šis klausimas buvo aptartas per teismo posėdį bylose, kuriose priimtas šis sprendimas, tačiau atsižvelgiant į tai, jog pagrindinis klausimas buvo susijęs su Reglamento Nr. 1069/2009 ir Reglamento Nr. 1013/2006 taikymu, Sprendimo *Kamstra Recycling* 44 punkte Teisingumo Teismas nurodė, kad „Reglamento Nr. 1069/2009 aiškinimui <...> ir atitinkamai jo taikytinumui medžiagos priskyrimas prie 1, 2 ar 3 kategorijos neturi reikšmės“.

¹⁶ Toks klasifikavimas yra viena iš pareigų, tenkančių ūkio subjektams, kurie, kaip nurodyta Reglamento Nr. 1069/2009 21 straipsnio 1 dalyje, surenka ir identifikuoja šalutinius gyvūninius produktus pavojaus visuomenės ir gyvūnų sveikatai išvengti leidžiančiomis sąlygomis.

¹⁷ Taip pat žr. šios išvados 57 punkto paskutinį sakinį.

53. Pavojaus lygis yra vienintelis kriterijus, pagal kurį išskiriamos trys kategorijos ta prasme, kad 3 kategorijos medžiagos laikomos keliančiomis nedidelį pavojų¹⁸, 1 ir 2 kategorijos medžiagos yra didelį pavojų visuomenės ir gyvūnų sveikatai keliančios medžiagos, o 1 kategorijos medžiagos kelia didžiausią pavojų¹⁹. Remdamasis tokiu pavojaus vertinimu teisės aktų leidėjas nustatė išsamų kiekvienai kategorijai priskiriamų medžiagų sąrašą.

54. Reikia pažymėti, kad šis pavojaus laipsnis, nuo kurio priklauso priskyrimas prie 1, 2 ar 3 kategorijos, taip pat yra svarbus kriterijus šalutinių gyvūninių produktų galutinės paskirties požiūriu. Iš tiesų Reglamento Nr. 1069/2009 12, 13 ir 14 straipsniuose, aiškinamuose atsižvelgiant į jo 38 konstatuojamąją dalį, nustatyti *kiekvienos kategorijos elementų galimų* naudojimo ir pašalinimo atvejų sąrašai bei kiekvienai iš jų taikomos taisyklės, kad šis pavojaus laipsnis būtų kuo labiau sumažintas.

55. Tiesa, naudojimo ir pašalinimo galimybės, taikomos aukštesnės pavojaus kategorijos produktams, taip pat taikomos žemesnės pavojaus kategorijos produktams²⁰. Vis dėlto šiems naudojimo ir pašalinimo atvejams taikomos skirtingos ir kartais net griežtesnės taisyklės, atsižvelgiant į kategoriją, prie kurios medžiagos yra priskiriamos²¹.

56. Toks klasifikavimas pagal pavojaus laipsnį taip pat pateisinamas pagal Reglamento Nr. 1069/2009 29 konstatuojamąją dalį, kurioje nurodyta, kad didelį pavojų keliantys šalutiniai gyvūniniai produktai neturėtų būti naudojami pašarų grandinėje, o mažesnę pavojų keliančias medžiagas reikėtų leisti naudoti laikantis atitinkamų sąlygų.

57. Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad 1 ir 3 kategorijos medžiagų sąrašas yra baigtinis²². Taigi jos turi būti aiškinamos siaurai, nes, pirma, apima tik jose aiškiai nurodytas medžiagas, ir, antra, šios medžiagos, kaip jau nurodžiau, turi atitikti prie atitinkamos kategorijos priskirtą pavojaus laipsnį. Kad sąrašas yra baigtinis, galima spręsti remiantis tuo, jog yra apibrėžta Reglamento Nr. 1069/2009 9 straipsnio h punkte nurodyta pakategorė, kuri yra 2 kategorijos dalis ir apima medžiagas, nepriskirtas nei prie 1, nei prie 3 kategorijų.

58. Tam tikrais atvejais dėl trūkumų, susijusių su pelėsiu, puvinium ar svetimkūniais²³, gali pasikeisti medžiagų, kuriose jų yra, pavojaus lygis²⁴. Tokiu atveju, *pasikeitus medžiagų pavojaus lygiui*, manau, jos turi būti *priskirtos prie kitos kategorijos*.

¹⁸ Šiuo klausimu žr. 2019 m. gegužės 23 d. Sprendimą *ReFood* (C-634/17, EU:C:2019:443, 50 punktas), kuriame nurodyta, kad 3 kategorijos medžiagos laikomos „mažesnio jų pavojingumo laipsnio“ medžiagomis.

¹⁹ Žr. šios išvados 3 išnašą. Reikia pridurti, kad Reglamento Nr. 1069/2009 8 ir 29 konstatuojamosiose dalyse kalbama apie skirstymą į kategorijas pagal „pavojaus laipsnį“.

²⁰ Šiuo klausimu žr. Reglamento Nr. 1069/2009 38 konstatuojamosios dalies paskutinį sakinį. *A contrario* manau, kad tai reiškia, jog konkrečiai žemesnės pavojaus kategorijos produktų, t. y. 3 kategorijos produktų, atžvilgiu numatyti naudojimo būdai, kaip antai Reglamento Nr. 1069/2009 14 straipsnio d punkte aprašyti būdai, negali būti taikomi didesnio pavojaus kategorijos, t. y. 1 ir 2 kategorijų, produktams.

²¹ Pavyzdžiui, šalutinių gyvūninių produktų transformavimas į kompostą ar biodujas – taip gali būti naudojamos tiek 2, tiek 3 kategorijos medžiagos. Vis dėlto tokiam 2 kategorijos medžiagų naudojimui taikomos griežtesnės taisyklės nei 3 kategorijos medžiagoms ta prasme, kad taip naudojamos medžiagos, prieš jas perdirbant, turėtų būti sterilizuojamos slėgiu.

²² Taip pat reikia pažymėti, kad Reglamento Nr. 1069/2009 7 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad 1, 2 ir 3 kategorijų medžiagų sąrašai gali būti iš dalies keičiami atlikus pavojaus vertinimą, atsižvelgiant į mokslo pažangą.

²³ Reikia pabrėžti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar atitinkami šalutiniuose gyvūniniuose produktuose yra pelėsio, puvinio ar svetimkūnių, kaip antai tinko gabalų ar pjūvenų.

²⁴ Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pelėsio buvimas savaime nelemia tokio pokyčio, taip pat reikia, kad dėl tokio pelėsio kiltų „nepriimtinas“ pavojus visuomenės ir gyvūnų sveikatai, kaip tai analizuosiu šios išvados 70 punkte.

59. Taigi nagrinėjant tokį ginčą, kaip pagrindinėje byloje, reikia nustatyti, ar dėl tokių svetimkūnių, kaip tinko gabalai ar pjuvenos, taip pat dėl pelėsio ir puvinio gali pasikeisti medžiagų, kurios iš pradžių buvo priskirtos prie 3 kategorijos medžiagų, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1069/2009 10 straipsnio a ir f punktus, keliamo pavojaus lygis²⁵.

60. Jeigu tokios medžiagos nebegali būti priskirtos prie 3 kategorijos, prie kurios buvo priskirtos iš pradžių, nes kelia didesnę pavojų ir priskyrimo prie šios kategorijos reikalavimai nėra įvykdyti, reikės ieškoti kategorijos, į kurią galėtų patekti šios „užterštos“ medžiagos. Kaip paaiškinsiu kitame poskirsnyje, ši kategorija yra tiesiog 2 kategorija, iš esmės kildinama iš Reglamento Nr. 1069/2009 9 straipsnio h punkte nurodytos likusios pakategorės.

2. Dėl galimos numanomos pakategorės (Reglamento Nr. 1069/2009 9 straipsnio h punktas)

61. Kaip nurodžiau šios išvados 57 punkte, priešingai nei Reglamento Nr. 1069/2009 8 ir 10 straipsniuose, kuriuose nustatytas baigtinis atitinkamai 1 ir 3 kategorijų medžiagų sąrašas, šio reglamento 9 straipsnio h punkte nustatytas nebaigtinis 2 kategorijos medžiagų sąrašas. Ši numanoma kategorija, kaip nurodyta jos formuluotėje, apima šalutinius gyvūninius produktus, išskyrus 1 kategorijos ir 3 kategorijos medžiagas.

62. Be to, atsargumo sumetimais, kaip matyti iš Reglamento Nr. 1069/2009 35 konstatuojamosios dalies paskutinio sakinio, tokį numanomą priskyrimą reikia taikyti „kit[ieams] šalutini[ams] gyvūnini[ams] produkt[ams], neišvardyt[ieams] nė vienoje iš trijų kategorijų“. Atsižvelgiant į šią formuluotę, šio reglamento 9 straipsnio h punktas turėtų būti aiškinamas plačiai, nes apima visus šalutinius gyvūninius produktus, kurie nėra priskirti prie konkrečios kategorijos²⁶.

63. Taigi manau, kad tai, jog nustatyta tokia numanoma pakategorė, rodo teisės aktų leidėjo norą užtikrinti, kad joks šalutinis gyvūninis produktas nebūtų „teisiniame vakuume“ jo priskyrimo atitinkamai kategorijai požiūriu, todėl medžiagos, iš pradžių priskirtos prie 3 kategorijos, kurių sudėtyje nėra 1 kategorijos medžiagų, tačiau kurios negali arba jau nebegali būti priskiriamos prie 3 kategorijos medžiagų dėl jų keliamo pavojaus lygio, būtų *pagal nutylėjimą* savaime priskirtos prie 2 kategorijos medžiagų, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1069/2009 9 straipsnio h punktą.

64. Taigi pastaroji nuostata turėtų būti taikoma 3 kategorijos šalutiniams gyvūniniams produktams, kurie pakito dėl pelėsio, puvinio ar svetimkūnių, kurių sudėtyje nėra 1 kategorijos medžiagų, tačiau kurie kelia pernelyg didelį pavojų, kad atitiktų 3 kategorijos medžiagoms keliamus reikalavimus²⁷.

²⁵ Tai pačiai kategorijai priskiriama pavojaus lygiui taikomi reikalavimai gali skirtis. Šios išvados 3 poskirsnyje išnagrinėsiu pavojaus vertinimo tvarką ir 3 kategorijos medžiagoms keliamus reikalavimus, visų pirma reikalavimus, nurodytus Reglamento Nr. 1069/2009 10 straipsnio a ir f punktuose, kurie yra ginčo pagrindinėje byloje dalykas.

²⁶ Šiuo klausimu žr. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos žmonėms vartoti neskirtų šalutinių gyvūninių produktų sveikumo taisyklės, pasiūlymą, pateiktą 2008 m. birželio 10 d. (COM (2008) 345 *final*, toliau – Reglamento Nr. 1069/2009 pasiūlymas, aiškinamojo memorandumo 6 punkto ii papunktis].

²⁷ Šiuo klausimu manau, kad naudinga pažymėti, jog šios išvados 64 punkte patikslinami mano išvados sujungtose bylose *P. F. Kamstra Recycling ir kt.* (C-21/19–C-23/19, EU:C:2020:226) 97 punkte, visų pirma paskutiniame sakinyje, nurodyti argumentai, nes kai dėl pokyčių atitinkamuose šalutiniuose gyvūniniuose produktuose išauga jų keliamo pavojaus lygis, jie priskiriami prie 2 arba net 1 kategorijos. Vis dėlto, priešingai, nei, regis, teigia Komisija, manau, kad visi 3 kategorijos šalutinių gyvūninių produktų ir nepavojingų atliekų mišiniai negali būti savaime priskiriami prie 2 kategorijos. Visada reikia išnagrinėti pavojaus, kuris atsiranda produktą sumaišius su nepavojingomis atliekomis, lygį. Manau, kad Reglamentas Nr. 1069/2009 neužkerta galimybės tam tikrus mišinius, kuriuos sudaro, pavyzdžiui, prekybos centruose ne dėl sveikumo priežasčių neparduoti produktai, turintys 3 kategorijos šalutinių gyvūninių produktų, pavyzdžiui, mėsos pakuočių ar jogurto, sumaišyto su vaisiais ar daržovėmis, vis dar laikyti priskirtiniais prie 3 kategorijos, jeigu nekelia pavojaus visuomenės ir gyvūnų sveikatai.

65. Taigi, kokie yra Reglamento Nr. 1069/2009 10 straipsnio a ir f punktuose nurodytoms 3 kategorijos medžiagoms keliami reikalavimai, kurių neįvykdžius produktas paprastai turėtų būti priskirtas prie 2 kategorijos?

3. *Dėl Reglamento Nr. 1069/2009 10 straipsnio a ir f punktuose numatytų sveikatos reikalavimų požiūriu taikomo pavojaus lygio*

66. Reglamento Nr. 1069/2009 10 straipsnyje nustatytas baigtinis prie 3 kategorijos priskiriamų medžiagų sąrašas²⁸. Iš šio sąrašo matyti, kad šios kategorijos medžiagos apima tik šalutinius gyvūninius produktus iš sveikų gyvūnų, kurie pripažinti tinkamais skersti po *ante mortem* patikrinimo, arba bent šalutinius gyvūninius produktus, kuriais nepernešamos jokios ligos, kuriomis gali užsikrėsti žmogus ar gyvūnas²⁹. Tik tokios medžiagos gali būti perdirbtos gaminant pašarus³⁰.

67. Šio reglamento 10 straipsnio a punkte nurodyta, kad prie šios kategorijos priskiriama gyvūnų skerdena ir paskerstų gyvūnų dalys, kurios yra tinkamos vartoti žmonėms, bet nėra tam skirtos dėl komercinių priežasčių. Taigi šių medžiagų atveju taikomas pavojaus lygis yra *tinkamumo vartoti žmonėms* reikalavimas³¹.

68. Minėto reglamento 10 straipsnio f punktas susijęs su gyvūninės kilmės produktais, kurie dėl komercinių priežasčių ar trūkumų, nekeliančių *pavojaus visuomenės ar gyvūnų sveikatai*, nebėra skirti vartoti žmonėms³².

69. Reglamente Nr. 178/2002 pateikiamos kelios užuominos dėl maisto „tinkamumo vartoti žmonėms“ nustatymo. Iš tiesų 14 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad netinkamas žmonėms vartoti maistas yra „nepriimtinas“ vartoti dėl užterštumo ar dėl pašalinių medžiagų, puvimo, gedimo ar irimo.

70. Būdvardis „nepriimtinas“, pavartotas Reglamento Nr. 1069/2009 14 straipsnio d punkte siekiant apibūdinti 3 kategorijos medžiagų, skirtų pašarų, organinių trąšų arba dirvožemį gerinančių medžiagų gamybai, ir pasikeitusių dėl suirimo ar sugedimo, keliamo pavojaus visuomenės ir gyvūnų sveikatai lygį, turi būti aiškinamas taip pat³³. Taigi dėl pelėsio ar puvinio šioms medžiagoms pasikeitus taip, kad jos tampa netinkamomis vartoti žmonėms ir (arba) minėtos medžiagos kelia kokį nors pavojų visuomenės ar gyvūnų sveikatai, tokie šalutiniai gyvūniniai produktai, iš pradžių priskirti prie 3 kategorijos pagal Reglamento

²⁸ Žr. šios išvados 57 punktą.

²⁹ Reglamento Nr. 1069/2009 10 straipsnio a–p punktuose nurodytos šešiolikoje pakategorių paminėti, be kita ko, „tinkam[i] vartoti žmonėms“ gyvūnai, produktai arba šalutiniai produktai, kuriems „nepasireiškia jokios ligos“ arba kurie „[nekelia] pavojaus visuomenės ar gyvūnų sveikatai“.

³⁰ Išimties tvarka Reglamento Nr. 1069/2009 18 straipsnio 1 dalyje numatyta galimybė 2 kategorijos medžiagas naudoti tam tikriems gyvūnams šerti, laikantis sąlygų, kuriomis užtikrinama pavojaus visuomenės ir gyvūnų sveikatai kontrolė.

³¹ Šiuo klausimu šios išvados 24 punkte nurodytas *Toropet* argumentas neturi reikšmės. Iš tiesų remiantis Reglamento Nr. 1069/2009 3 straipsnio 1 dalyje pateikta „šalutinių gyvūninių produktų“ apibrėžtimi, visi šalutiniai gyvūniniai produktai *in fine* neskirti vartoti žmonėms. Kita vertus, „tinkamumo vartoti žmonėms“ kriterijus yra svarbus prie 3 kategorijos priskiriant šalutinius gyvūninius produktus, kuriems taikomas šio reglamento 10 straipsnio a punktas.

³² Skirtingai, nei numatyta Reglamento Nr. 1069/2009 10 straipsnio a punkte, šie šalutiniai produktai iš pradžių buvo skirti vartoti žmonėms. Tai, be kita, ko yra buvęs maistas, t. y. *tinkami žmonėms vartoti* gyvūninės kilmės produktai, kurie buvo išimti iš prekybos, nes nebuvo galimybės jų parduoti (pavyzdžiui, dėl pernelyg trumpo vartojimo termino, ženklinimo trūkumų, pažeistos pakuotės arba netinkamo pateikimo).

³³ Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad dėl tam tikrų medžiagų keliamo pavojaus visuomenės arba gyvūnų sveikatai lygio, kuris laikomas netinkamu, kaip antai numatytas Reglamento Nr. 1069/2009 14 straipsnio d punkte, gali būti imtasi įgyvendinimo priemonių pagal šio reglamento 15 straipsnio 1 dalies k punktą.

Nr. 1069/2009 10 straipsnio a ir f punktus, turi būti priskirti prie 2 kategorijos, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 9 straipsnio h punktą, jeigu atitinkamų medžiagų sudėtyje nėra 1 kategorijos medžiagų.

71. Dėl trečiajame prejudiciniame klausime prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nurodyto klausimo, ar, nepaisant to, kad yra svetimkūnių, dėl kurių medžiagos tampa „netinkamomis vartoti žmonėms“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1069/2009 9 straipsnio d punktą, atitinkamos medžiagos vis dėlto galėtų likti priskirtos prie 3 kategorijos dėl to, kad šie svetimkūniai gali būti lengvai pašalinti, arba dėl to, kad šios medžiagos gali būti naudojamos su pašarais nesusijusiais tikslais, jas deginant arba perdirbant į biudujas, teikiu toliau nurodytas pastabas.

72. Pirma, kaip nurodžiau šios išvados 45 punkte, remiuosi prielaida, kad nagrinėjami svetimkūniai negali būti lengvai pašalinti.

73. Antra, atsižvelgiant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nurodytą informaciją, reikia pažymėti, kad nei *Landkreis Greiz*, nei *Toropet* šiame teisme nesirėmė Reglamento Nr. 1069/2009 9 straipsnio d punktu. Vis dėlto manau, kad ši, trečiajame prejudiciniame klausime aiškiai nurodyta nuostata, yra svarbi.

74. Iš tiesų dėl tokių svetimkūnių, kaip tinko gabalai ar pjuvenos, 3 kategorijos šalutiniams gyvūniniams produktams, šiuo atveju – medžiagoms, kurioms taikomi Reglamento Nr. 1069/2009 10 straipsnio a ir f punktai, pasikeitus tiek, kad jie tapo *netinkami vartoti žmonėms*, manau, kad būtų nepriimtina šį mišinį palikti priskirtą prie 3 kategorijos, kai jis pasižymi tokiomis pačiomis ypatybėmis ir kelia tokio pat lygio pavojų kaip ir šio reglamento 9 straipsnio d punkte nurodytos 2 kategorijos medžiagos. Taigi jis turėtų būti priskirtas prie 2 kategorijos pagal šio reglamento 9 straipsnio d punktą – kai kalbama apie gyvūninės kilmės produktus, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, arba apie kitus šalutinius gyvūninius produktus pagal numanomą nuostatą, nurodytą minėto reglamento 9 straipsnio h punkte.

75. Reikia pažymėti, kad nėra pagrindo medžiagas, kurių keliamo pavojaus lygis pasikeitė ir jis atitinka Reglamente Nr. 1069/2009 apibrėžtos 2 kategorijos medžiagų keliamo pavojaus lygį, vertinti kitaip nei medžiagas, kurios iš pradžių buvo priskirtos prie šios kategorijos³⁴. Ta pati logika taikytina tiek medžiagoms, kurios vėliau suiro arba sugedo, tiek medžiagoms, kurios iš pradžių buvo priskirtos prie 2 kategorijos pagal šio reglamento 9 straipsnio h punktą.

76. Trečia, reikia pridurti, jog dėl to, kad ūkio subjektai planuoja pakeisti pirminę medžiagų paskirtį jas pašalindami arba perdirbdami į biudujas, o ne į pašarus, medžiagos, kurios pagal jų keliamą pavojų visuomenės ir gyvūnų sveikatai, turėtų būti priskirtos prie 2 kategorijos, negali likti priskirtos prie 3 kategorijos.

77. Priešingas aiškinimas prieštarautų tiek skirstymo į kategorijas tvarkai, teisės aktų leidėjo nustatytai Reglamento Nr. 1069/2009 8–10 straipsniuose, pagal kurią vienintelis svarbus kriterijus yra pavojaus lygis, tiek vienam iš šio reglamento tikslų, t. y. vykdyti pavojaus visuomenės ir gyvūnų sveikatai kontrolę, nurodytam minėto reglamento 11 konstatuojamojoje dalyje.

³⁴ Be to, jeigu keliamo pavojaus požiūriu *in fine* tapačios medžiagos, tačiau tikrinamos skirtingais šalutinių gyvūninių produktų grandinės etapais, galėtų būti priskiriamos prie skirtingų kategorijų, ir taip joms būtų taikoma palankesnė arba griežtesnė tvarka, *de facto* būtų nevienodai vertinami šalutinių gyvūninių produktų sektoriaus ekonominės veiklos vykdytojai.

78. Mano siūlomą aiškinimą patvirtinta Reglamento Nr. 1069/2009 4 straipsnio 2 dalis.

4. *Dėl ūkio subjektų pareigos visada užtikrinti, kad pradinis klasifikavimas nekistų (Reglamento Nr. 1069/2009 4 straipsnio 2 dalis)*

79. Reglamento Nr. 1069/2009 4 straipsnio 2 dalyje aiškiai nustatyta pareiga visiems ūkio subjektams³⁵ užtikrinti, kad šalutiniai gyvūniniai produktai atitiktų šio reglamento taisyklės „[v]isais surinkimo, gabenimo, tvarkymo, apdorojimo, transformavimo, perdirbimo, sandėliavimo, tiekimo rinkai, platinimo, naudojimo arba šalinimo etapais“.

80. Paprastai šalutinio gyvūninio produkto priskyrimas prie kategorijos galioja visoms operacijoms, kurios turi būti atliktos su šiuo šalutiniu produktu, nuo surinkimo iki panaudojimo arba pašalinimo. Iš tiesų, kaip jau nurodžiau savo išvados sujungtose bylose *P. F. Kamstra Recycling ir kt.*³⁶ 99 punkte, Reglamente Nr. 1069/2009 nenumatytas klasifikavimas pagal operacijas, kurios turi būti atliktos su atitinkamomis medžiagomis. Taigi klasifikavimas nekinta paprasčiausiai dėl to, kad atitinkami šalutiniai gyvūniniai produktai yra surenkami, gabenami ar juos planuojama pašalinti ar utilizuoti. Kita vertus, klasifikavimas nėra nekintamas, jeigu dėl tam tikrų pakeitimų išauga pavojaus visuomenės ar gyvūnų sveikatai lygis.

81. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, pirma, kaip taip pat pažymėjau tame 99 punkte, vienintelis reikšmingas šalutinių gyvūninių produktų klasifikavimo kriterijus yra pavojaus laipsnis. Šis teiginys patvirtintas Reglamento Nr. 1069/2009 29 konstatuojamojoje dalyje ir 7 straipsnyje³⁷.

82. Taigi dėl medžiagų klasifikavimo iš šio reglamento 4 straipsnio 2 dalies konteksto matyti, jog ūkio subjektas turi užtikrinti, kad nuo šalutinių gyvūninių produktų surinkimo iš skerdyklos iki jų galutinės paskirties vietos, pavyzdžiui jų utilizavimo ar pašalinimo, minėtas priskyrimas išliktų³⁸. Ši pareiga turi būti aiškinama taip, kad priskyrimo prie atitinkamos kategorijos išlaikymas yra sietinas su jai priskirto pavojaus lygio išlaikymu.

83. Antra, tokia išvada gali užtikrinti, kad bus išsaugotas Reglamento Nr. 1069/2009 7 straipsnio 1 dalies ir 8–10 straipsnių, kuriuose nustatyti medžiagų sąrašai jų klasifikavimo tikslais, aiškinamų atsižvelgiant į šiuo reglamentu siekiamą tikslą, veiksmingumas.

84. Iš tikrųjų minėtu reglamentu siekiama, pirma, nustatyti nuoseklią ir išsamią sveikumo taisyklių sistemą ir, antra, užtikrinti, kad šios taisyklės būtų proporcingos pavojui sveikatai, kuris kyla ūkio subjektams tvarkant šiuos šalutinius produktus įvairiuose grandinės etapuose. Manau, kad šiais teiginiais, kurie aiškiai matyti to paties reglamento 5 ir 6 konstatuojamosiose dalyse, pabrėžiama, jog pavojaus laipsnis yra reikšmingas visada.

85. Kita vertus, reikia pažymėti, kad Reglamente Nr. 1069/2009 ūkio subjektams nustatytos tam tikros pareigos, susijusios su 4 straipsnio 2 dalyje numatyta pareiga. Iš tiesų jie, be kita ko, privalo užtikrinti, kad jų kontroliuojamose gamyklose arba įmonėse būtų laikomasi griežtų bendrųjų

³⁵ Reglamento Nr. 1069/2009 3 straipsnio 11 dalyje „ūkio subjektas“ apibrėžiamas kaip „fizinis arba juridinis asmuo, faktiškai kontroliuojantis šalutinius gyvūninius produktus arba jų gaminius, taip pat vežėjas, prekybininkas ir naudotojas“.

³⁶ C-21/19–C-23/19, EU:C:2020:226.

³⁷ Taip pat žr. šios išvados 50 ir 56 punktus.

³⁸ Iš esmės tai reiškia, kad šalutinio gyvūninio produkto gyvavimo ciklas, prasidėjęs šį produktą priskyrus prie 3 kategorijos, turi, jei laikomasi visų Reglamente Nr. 1069/2009 nustatytų reikalavimų, įskaitant su pavojumi susijusius reikalavimus, pasibaigti produktui esant toje pačioje kategorijoje.

higienos reikalavimų, kad būtų išvengta bet kokio užteršimo pavojaus³⁹. Be to, tiek valstybės narės, atlikdamos oficialius patikrinimus⁴⁰, tiek patys ūkio subjektai, savo įmonėse taikydami savikontrolės priemones⁴¹, privalo visoje operacijų grandinėje vykdyti stebėseną.

86. Šios prevencinio pobūdžio nuostatos iš esmės paaiškina, kodėl tokie pakeitimai, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, turėtų būti laikomi išimtiniais. Be to, tais atvejais, kai tokie pokyčiai įvyksta, Reglamento Nr. 1069/2009 4 straipsnio 2 dalies vaidmuo turėtų būti esminis užtikrinant priskyrimą prie kitos kategorijos. Iš tikrųjų, nors reikia priminti, kad teisės aktų leidėjas formaliai nenumatė medžiagų priskyrimo prie kategorijos pakeitimo⁴², kokia būtų šios nuostatos prasmė, jeigu į ją negalėtų būti atsižvelgta, kai ūkio subjektai susiduria su tokiais pokyčiais, kurie lemia nukrypimą nuo teisės aktų leidėjo nustatytos klasifikavimo tvarkos logikos?

87. Trečia, nors Reglamente (EB) Nr. 1774/2002⁴³, kuris galiojo iki dabartinio reglamento, panašios nuostatos nebuvo, teisės aktų leidėjas, siekdamas nustatyti labiau pavojumi grindžiamą metodą, savo Reglamento Nr. 1069/2009 pasiūlyme nurodė siekiantis numatyti griežtesnę pagrindinę ūkio subjektų atsakomybę dėl šiame reglamente numatytų reikalavimų maisto ir pašarų higienos srityje⁴⁴.

88. Taigi medžiagų pradinis priskyrimas prie konkrečios kategorijos visada turi būti tikrinamas ir prireikus tikslinamas, atsižvelgiant į pavojų sveikatai, kurį šios medžiagos gali kelti dėl, be kita ko, svetimkūnių buvimo arba suirimo ar sugedimo, arba abiejų šių reiškinių.

89. Šios išvados nepaneigia *Toropet* nurodyti ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo pakartoti argumentai, susiję su šalutinių gyvūninių produktų, kaip 3 kategorijos medžiagų, galutine paskirtimi.

5. Dėl medžiagų naudojimo nereikšmingumo skirstymo į kategorijas požiūriu (Reglamento Nr. 1069/2009 14 straipsnio d punktas)

90. Tiek dėl medžiagų, sumaišytų su svetimkūniais, tiek dėl suirusių ar sugedusių medžiagų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pateikia argumentą, kad 3 kategorijos medžiagų pradinis priskyrimas galėtų išlikti, atsižvelgiant į jų, kaip 3 kategorijos medžiagų, galutinę paskirtį (utilizavimas arba pašalinimas), be kita ko, kai jų paskirtis yra ne pašarų gamyba⁴⁵. Taigi apribojimas, susijęs su suirimo ar sugedimo nebuvimu, numatytu Reglamento Nr. 1069/2009 14 straipsnio d punkte, būtų taikomas tik medžiagų naudojimo srityje.

91. Reikia pripažinti, kad iš pirmo žvilgsnio toks aiškinimas nėra visiškai beprasmis. Vis dėlto, kaip ir Komisija, manau, kad jis prieštarautų ir Reglamento Nr. 1069/2009 tikslui, ir struktūrai.

³⁹ Šiuo tikslu ūkio subjektai privalo nustatyti tinkamą konteinerių ir transporto priemonių valymo ir dezinfekavimo tvarką ir tinkamai prižiūrėti savo įtaisus (žr., be kita ko, Reglamento Nr. 1069/2009 25 straipsnio 1 dalies d ir e punktus).

⁴⁰ Žr. Reglamento Nr. 1069/2009 4 straipsnio 3 dalį ir 45 straipsnį bei Reglamento Nr. 142/2011 32 straipsnį.

⁴¹ Žr. Reglamento Nr. 1069/2009 28 straipsnį.

⁴² Žr. šios išvados 47 punktą.

⁴³ 2002 m. spalio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas, nustatantis sveikatos taisyklės gyvūninės kilmės šalutiniams produktams, neskirtiems vartoti žmonėms (OL L 273, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 37 t., p. 92).

⁴⁴ Žr. Reglamento Nr. 1069/2009 pasiūlymo aiškinamojo memorandumo 6 punkto ii papunktį.

⁴⁵ Žr. šios išvados 29 punktą.

92. Iš tiesų šis Reglamento Nr. 1069/2009 14 straipsnio d punkte numatytas apribojimas nereiškia, kad tokios medžiagos, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, turi išlikti priskirtos prie 3 kategorijos. Šiuo klausimu šio reglamento 12, 13 ir 14 straipsniuose nekalbama apie medžiagų klasifikavimo reikalavimus⁴⁶, kurie išimtinai nustatyti minėto reglamento 8–10 straipsniuose.

93. Be to, atsižvelgimas į medžiagų galutinę paskirtį reikštų, kad nustatomas papildomas klasifikavimo reikalavimas, kurio teisės aktų leidėjas nenumatė ir nenorėjo⁴⁷. Šalutinio gyvūninio produkto galutinė paskirtis siejama su jo priskyrimu prie kategorijos, o ne atvirkščiai.

94. Taigi Reglamento Nr. 1069/2009 14 straipsnio d punkte papildomai numatytas apribojimas, kad 3 kategorijos medžiagos negali būti suirusios ar sugedusios, jeigu jas numatyta perdirbti arba panaudoti visų pirma gaminant pašarus, tik primenama, kad būtina, jog šios medžiagos nekeltų nepriimtino pavojaus visuomenės ir gyvūnų sveikatai.

95. Vadinasi, Reglamento Nr. 1069/2009 14 straipsnis nepažeidžia šio reglamento 7–10 straipsniuose teisės aktų leidėjo nustatytos ir visoje šioje išvadoje pateiktos klasifikavimo tvarkos logikos.

V. Išvada

96. Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Verwaltungsgericht Gera* (Gėros administracinis teismas, Vokietija) pateiktus klausimus:

2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1069/2009, kuriuo nustatomos žmonėms vartoti neskirtų šalutinių gyvūninių produktų ir jų gaminių sveikumo taisyklės ir panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1774/2002, 7 straipsnio 1 dalis, 9 straipsnio h punktas ir 10 straipsnio a ir f punktai, atsižvelgiant į Reglamento Nr. 1069/2009 4 straipsnio 2 dalį, turi būti aiškinami taip, kad iš pradžių prie 3 kategorijos medžiagų, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 10 straipsnio a ir f punktus, priskirti šalutiniai gyvūniniai produktai, kai suyra ar sugenda, pavyzdžiui, juos apnikus pelėsiui ar puviniui, arba kai yra sumaišomi su svetimkūniais, pavyzdžiui, tinko gabalais ar pjuvenomis, ir pasikeičia taip, kad tampa nebetinkami vartoti žmonėms ir (arba) kelia kokią nors pavojų visuomenės ar gyvūnų sveikatai, neatitinka su tokiu priskyrimu siejamo pavojaus lygio, todėl juos reikia priskirti prie žemesnės kategorijos.

⁴⁶ Kaip priminiau šios išvados 54 ir 55 punktuose, Reglamento Nr. 1069/2009 12, 13 ir 14 straipsniuose tik nustatyti galimų 1–3 kategorijų medžiagų, atitinkamai nurodytų šio reglamento 8, 9 ir 10 straipsniuose, naudojimo atvejų sąrašai, tačiau vis tiek atsižvelgiama į įvairių kategorijų medžiagų keliamą pavojaus laipsnį.

⁴⁷ Iš tikrųjų tai lemtų priešingus atvejus, kai supelijusios arba su svetimkūniais sumaišytos medžiagos turėtų būti priskirtos prie 2 kategorijos, nes yra skirtos pašarams, tačiau jos išliktų priskirtos prie 3 kategorijos dėl to, kad gali būti naudojamos kitais tikslais.